

Alekszandr Szergejevics Puskin

A próféta

Kietlen pusztaságon át
Szomjú lélekkel vánszorogtam,
S egy fényes hatszárnyú szeráf
Állott elém a válaszüton.
És ujjja álmkönnyeden
Megérintette két szemem.
S látó bogári tágra nyíltak,
Mint megriasztott sasmadárnak.
Megérintette fületem,
S zaj és zúgás töltötte meg:
S hallottam mennyek zendülését,
És röptét égi angyaloknak,
S a vízi szörnyek mint motoznak,
S alant a vesszők halk növéset.
Majd számat érintette meg,
S kitepte bűnös nyelvemet,
A fecsegőt és hamisat,
És néma ajkaim közé
Bölcs kígyó fullánkját tevő
Kezével, melyre vér tapadt.
És felhasítá mellemet,
És vergődő szívem kivette,
És lángoló, izzó szemet
Tett bé a keblembé helyette.
A pusztán holtan fekvővék,
És szólt az Úr hozzám ekképp:
„Kelj fel, próféta, hallj és lássál!
Igém tüzét vidd szerteszt,
Minden tengert s földet bejárjál,
S tüzeld az emberek szívét.”

A költő és a tömeg

Procul este, profani.*

*A költő elmerengve, halkán
Pengette lantja húrjait.
Dalolt, s a nép, az avatatlan,
A hűvös, gőgös és tudatlan,
Bambán fülelte hangjait.*

*A plebsz pedig ekképp kesergett:
„Ily hangosan mért énekel?
Mi végre terheli fülünket?
Miféle cél felé terel?
Mit cincog itt? mire tanítgat?
Mért gyötri szívűnket, agyunkat,
Erőszakos mágus gyanánt?
Dala szabad, akár a szél, de
Meddő is, mint a szél beszéde.
Hasznunkra hogy lehetne hát?”*

A költő

*Ó, hallgass, nép, te ostoba!
A szükség rab napszámosa!
Nem túrhetem kötözködésed!
Föld férge vagy, nem ég fia;
Mi hasznos, az kell. Más – piha.
Apolló szobrát súlyra méred.
A hasznot benne nem leled.
E kő egy isten! Hát nem érted?
Érték neked cserépedényed:
Ebéded abba' főzheted.*

A plebsz

*Nem úgy, te, ég kiválasztottja!
Fordítsd tehetséged javunkra!
Fennkölt tudásod osztva szét,
Javítsad véreid szívét!
Gyávák vagyunk, rabszolgalelkek,*

---

*El innen, avatatlanok.

Szívünk hideg, mint egy heréltnek,
Rágalmazók, kegyetlenek
Vagyunk, gonoszak, tökféjek.
Tenyész bennünk a bűn, a vétek.
Taníts minket a jóra hát,
Szeretve, hints merész igéket,
Mi pedig hallgatunk reád!

A költő

Eredjetek! Mi dolga lenne
Békés dalnoknak véletek?
Szennybe kövültetek. Ilyenbe
Lant nem lehelhet életet.
Mint rossz koporsót, úgy utállak,
Gonoszokat és ostobákat.
Már eddig is reátok várt
A korbács, tömlőc és a bárd.
Elég legyen, rút szolgállekek!
A városokban söprögetnek,
Derék dolog, a haszna nagy,
De van-e pap, ki odahagyhat
Oltárt és áldozati asztalt,
Hogy inkább seprűnyélt ragad?
Nem harc a célja életünknek,
Nem érdek s köznapi viták,
Amért születünk, az az ihlet,
Az édes dallamok, s imák.

Boldog, akit a cár kegyel...

Boldog, akit a cár kegyel,
A dalnok, fényes úri körben.
Könnyet, kacajt fakaszt, miközben
Igazságcseppel fűszerel
Hazug mesét, tompult ínyeknek,
S hiú bojárt dicsvágyra serkent.
A lakomáik éke lett,
És hallhat bölcs dicséretet.
A hátsó tornácnál eközben
A zárt ajtókon át a nép
A szolgálhadtól üldözötten
Hallgatja messzi énekét.

Arion

*A gályánkon sokan valánk;
Ezek a vásznat feszítették,
Azok ütemre meregették
Az evezőt. Szabott irányt
Szótlán a rúd fölé hajolva
Kormányosunk figyelmesen.
S én bízva fújtam énekem
A társaimnak. Hirtelen
Szörnyű vihar csapott hajónkra...
És veszve kormányos, hajós!
Csak én, titokzatos dalos,
Vetődtem partra összetörten,
S itt zengem régi himnuszom,
Míg köntösöm szárítgatom
Tűző napon, sziklák tövében.*

Barátaimhoz

*Nem, nem hízelgés, ha a cárt
Magam jószántából dicsérem:
Amint beszélek, úgy is érzem,
Kimondhatom szívem szavát.*

*Igen, én megszerettem őt!
Uralma áldást hoz honunkra:
Lehel beléje új erőt
A háború, remény, a munka.*

*Bár ifjú, s vére is heves,
Uralkodóként nem kegyetlen.
Kit büntet nyíltan, érdemelten,
Titokban azzal is kegyes.*

*Száműzve éltem napjaim,
Szeretteimtől messze-messze,
De ő kezét kiterjesztette –
S most itt vagyok, barátaim.*

*Ő tiszteli a költőt bennem,
Szabaddá tette szellemem,
S én meghatottsággal szívemben
Dalommal nem dicsérhetem?*

*Én, hízelgő, ravasz? De hát
A hízelgő vesztét okozza
A cárnak, mert csak egy jogát:
Csak a kegyelmet korlátozza.*

*Azt mondja: vedd meg népedet,
Ne adj lelked sugallatára,
S a szellem fénye nem vezet,
Csak züllöttségre, lázadásra.*

*Jaj, hogyha csak a rab s lakáj,
Aki a cár kegyébe juthat,
S a dalnok, ihletett akár,
Szemét a földre sítve hallgat.*

Soproni András fordításai